

שאלות נספח – חומש שמות

3. חומש שמות, פרק ה פסוקים ו-י

א. עיינו בפסוקים ו-ט:

1. ציינו לפי פירוש רש"י:

מאיזה עם היו הנוגשים ומה היה תפקידם?

מאיזה עם היו השוטרים ומה היה תפקידם?

2. מה העבודה שנוספה לעם בעקבות הגזירה החדשה?

3. צטטו מהכתוב את המילים המתארות את החלק בגזירה שלא השתנה והסבירו בלשונכם.

ב. בפסוק ט' אומר פרעה: "תִּכְבֹּד הָעֶבֶדָה עַל הָאֲנָשִׁים... וְאַל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שִׁקָּר".

1. לאילו "דברי שקר" מתכוון פרעה? (היעזרו בתחילת הפרק)

2. כיצד, לדעתכם, הכבדת העבודה הפיזית אמורה לגרום לכך שהעם "אל ישעו" (לא יפנו או יקשיבו) לאותם

דברים?

ג. 1. מדוע הוכו שוטרי בני ישראל? היעזרו בפסוק יד והתייחסו בתשובתכם לתפקיד השוטרים.

2. לפי פירוש רש"י, שוטרי בני ישראל בחרו שלא לבצע את תפקידם במלואו. איזו פעולה הם לא עשו? איזו תכונת

אופי נלמדת על דמותם מתוך התנהגותם?

3. חז"ל אומרים שאותם שוטרים התמנו להיות ממנהיגי העם. מדוע לדעתכם תכונה זו (שמצאתם בסעיף הקודם)

הכרחית וחשובה עבור מי שנועד להנהיג את עם ישראל?

3	1.א	הנוגשים הם מצרים ותפקידם להיות ממונים על השוטרים. השוטרים הם ישראלים ותפקידם להיות ממונים על העובדים עצמם שייצרו את התפוקה הנצרכת.	2	לכל פריט 0.5 נק'
	2.א	- איסוף תבן לייצור הלבנים.	2	
	3.א	"ואת מתכונת הלבנים אשר הם עושים תמול שלשום תשימו עליהם (לא תגרעו ממנו)" - נשארה ללא שינוי כמות הלבנים שצריך לייצר ביום.	3	לכל פריט 1.5 נק'
	1.ב	דברי משה ואהרן אל פרעה לשלח את העם/ ללכת שלושה ימים למדבר לזבוח לה'	3	
	2.ב	העבודה הרבה לא תשאיר זמן למחשבות	2	
	1.ג	כיון שבני ישראל לא סיפקו את הכמות הנדרשת והשוטרים ממונים על עבודת בני ישראל	2	
	2.ג	הם לא הלחיצו את בני ישראל לסיים את העבודה. רחמנות/ מסירות נפש כל תכונה שנראית תואמת	2	
	3.ג	כל ניסוח שמסביר קשר בין מנהיגות לתכונה. מנהיג צריך לראות את צרכי העם ואת רגשותיו וכד'	2	

4. שמות פרק יד

א. עיינו בפסוקים א-ו.

1. על פי פסוקים ג-ד, מהן המטרות האלוניות העומדות מאחורי הציווי לבני ישראל לשנות את מסלול הליכתם?

2. "וַיִּגְדֹּל לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם"

לפי פירוש רש"י, מי היו האנשים שסיפרו למלך מצרים שהעם ברח וכיצד הם ידעו על כך?

3. מה השתנה בעמדתם של פרעה ועבדיו לגבי שילוח העם, ומה הסיבה שהם מציינים לכך?

ב. עיינו בפסוקים י-טו :

1. כתבו בלשונכם את תלונת העם למשה בפסוק יא ואת תלונת העם למשה בפסוק יב. (שימו לב להבדל ביניהן)

2. מה הדגש המרכזי בדברי משה לבני ישראל בפסוקים יג – יד. בססו תשובתכם בעזרת ציטוטים מתאימים.

ג. עיינו בפסוקים ט"ו – ט"ז.

1. "מה תצעק אלי", לפי פירוש רש"י, מה עשה משה ומדוע ה' אומר לו לקצר?

2. מה ה' מבקש ממשה לעשות כעת?

4	א.1	שפרעה ירגיש שבני ישראל אבודים ירדוף אחריהם וכשה' יפגע במצרים – שמו של ה' יתכבד בגויים		תשובה מלאה תכלול את - המרדף (גם אם לא כתבו את ענין המבוכה במדבר) - וכבוד ה' שיתגדל
	א.2	- המספרים : מרגלים ששלח פרעה עם בני ישראל - כיצד ידעו : ראו שבעבור שלושה ימים בני ישראל לא חוזרים.	3	המספרים- 2 נק' כיצד ידעו- 1 נק'
	א.3	- מתחרטים שהסכימו לשלח את העם ממצרים. - הסיבה : מפסידים עבודת עבדים	3	החרטה- 2 נק' הסיבה- 1 נק'
	ב.1	התלונה בפס' יא : למה הוצאת אותנו ממצרים כדי למות במדבר? התלונה בפס' יב : עדיף לנו להיות עבדים למצרים מאשר למות במדבר	3	לכל תלונה 1.5 נק'
	ב.2	הדגש המרכזי : ה' יעזור לבני ישראל ביסוסים אפשריים : "הַתִּיַּצְבוּ וְרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם" "ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּתְּרוּן"	4	
	ג.1	משה מתפלל אל ה' וה' אומר לו לקצר בתפילתו כיון שישראל נתונים בצרה (וצריך לפעול)	3	תפילה- 1.5 נק' סיבה- 1.5 נק'
	ג.2	לבקוע את הים בעזרת המטה	2	

5. שמות פרק כ פסוקים א-יג: עשרת הדברות

א. 1. צטטו את שלוש המילים הראשונות של הדיבר הראשון וכתבו כיצד יש לקיים אותו.

2. בדיבר השני מופיעים ארבעה איסורים. מה הנושא המשותף לאיסורים אלה?

צינו את שני האיסורים הראשונים, הסבירו לפי רש"י לשם מה התורה ציינה את שני האיסורים הללו ולא הסתפקה באיסור השני?

2. כתבו בלשונכם מה אסור לעשות בשלושת הדברות הבאים.

לא תשא את שם ה' אלוהיך לשווא, לא תענה ברעך עד שקר, לא תחמד.

ג. בחומש דברים (פרק ה) משה מזכיר לעם את מעמד הר סיני וחוזר על עשרת הדברות. בדיבר הרביעי, העוסק במצוות השבת, קיימים הבדלי נוסח בולטים בין הכתוב בחומש שמות לבין הכתוב בחומש דברים.

1. הדיבר בשמות פותח במילים: "זכור את יום השבת לקדשו", ואילו בדברים הדיבר פותח במילים: "שמור את יום השבת לקדשו".

אילו סוגי מצוות של השבת (מצוות עשה / מצוות לא תעשה) נלמדים מהמילה "זכור", ואילו סוגי מצוות נלמדים מהמילה "שמור"?

2. עיינו בשמות כ', י"א ובדברים ה', ט"ו.

מהו הטעם לשמירת השבת המופיע בחומש שמות, ומהו הטעם המופיע בחומש דברים?

3. על השאלה: "איך ייתכן שבעשרת הדברות המופיעות פעמיים בתורה יש הבדלים כה גדולים?", מביא רש"י (על פי חז"ל) את המשפט הבא: "זכור ושמור בדבור אחד נאמרו".

הסבירו בלשונכם כיצד משפט זה משיב על השאלה ומיישב את הסתירה שבין שני הנוסחים?

5	1.א.	אנכי ה' אלוקיך להאמין שה' הוא האלוקים	2	ציטוט - 1 כיצד מקיימים - 1
	2.א.	- איסורי עבודה זרה - אסור להאמין בעבודה זרה גם אם לא אתה עשית את הפסל.	4	כל פריט 2 נק'
	1.ב.	- איסור להשבע לשקר/ לחינם - איסור להעיד עדות שקר - איסור לרצות , אפילו בלב, להשיג דבר ששייך למישהו	6	2 נק' לכל איסור
	1.ג.	זכור – מצוות עשה שמור – מצוות לא תעשה	2	
	2.ג.	בשמות – זכר למעשה בראשית, ה' ברא את העולם. בדברים – זכר ליציאת מצרים	2	
	3.ג.	בזמן מעמד הר סיני ה' אמר ביחד גם את הפסוקים על השבת שנכתבו בשמות וגם את הפסוקים על השבת שנכתבו בדברים.	2	